

Tipografia:
 Braşov, piaţa mare Nr. 22
 Scrierile neînscrise nu se re-
 mesc. Manuscrisele nu se re-
 trimite!

Biroul de anunţuri:
 Braşov, piaţa mare Nr. 22

Inserate mai primesc în Viena
 Rudolf Mosse, Kärntnerstr. 49
 (Hof-Mosse), Ferri Schalk, Alois
 Herold, M. Duka, A. Oppel, J. Jona-
 berg; în Budapesta: A. V. Gold-
 berger, An'om-Messe-Eckstein-Bernat;
 în Frankfurt: G. L. Domb; în Ham-
 burg: A. Steiner.

Preţul inserţiunilor: o seriă
 garmondă pe o coloană 8 cr.
 şi 50 cr. şimplu pentru a pu-
 blicare. Publicaţi mai dese
 după tarif şi învoială.
 Reclame pe pagina III-a o
 serie 10 cr. v. a. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANULU LIV.

Abonamente pentru Anul-Unit
 Pe un an 12 fl., pe doi an 24
 fl., pe trei an 36 fl.

Pentru România şi străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe doi an
 80 franci, pe trei an 120 franci.

Se primumă la toate oficiile
 postale din ţară şi din afară
 şi la dd. colectorii.

Abonamentul pentru Braşov:
 la administraţiune, piaţa mare
 Nr. 22, etajul I.: pe un an 10
 fl., pe doi an 20 fl., pe trei
 an 30 fl. Cu dăruire în
 casă: Pe un an 12 fl., pe
 doi an 24 fl., pe trei an 36 fl.
 Un exemplar 5 cr. v. a. sau
 15 bani.

Atât abonamentele cât şi
 inserţiunile sunt a se plăti
 înainte.

Nr. 181.

Braşov, Vineri, Sâmbătă 17 (29) August.

1891

O ciudată campanie diaristică.

V.

Braşov, 16 August v.

Mare sgomotu se face în cam-
 pania diaristică, despre care vor-
 bim, cu aşa dişa politică a part
 a preşedintelui comitetului nostru,
 a d-lui Vincenţiu Babeşu.

Odată se susţine, că d-lu V.
 Babeşu este un agent al d-lor
 Mocsonyi, cari „şi-au propus de
 a modifica politica Românilor de
 dincoace de Carpaţi“ („Liberté Rou-
 maine“ dela 11 Iunie a. c.) Altădată
 este prezentat d. V. Babeşu, ca
 unul care nu-şi ia tocmai porun-
 cile dela domni Mocsonyi, der lu-
 crează „în înţelegere cu densus“ spre
 a „împiedeca continuarea politicei
 tradiţionale a Românilor şi spre
 a-i băga în văgaşul kossuthist“
 („Liberté Roumaine“ dela 13 (25)
 Iulie a. c.)

Deoparte se afirmă, că dincoace
 de munţi „conducerea s'a lăsat
 d-lui Vincenţiu Babeşu, care vo-
 iesce să facă o politică cu totul
 alta decât întregul partidul na-
 ţional“ („Gazeta Nouă“ dela 28
 Maiu v. a. c.) De altă parte se
 pretinde, că acestu conducătoru-
 dictatoru a devenit dincoace de
 munţi „apostolul antidinasticis-
 mului“ („Românul“ dela 4 (16)
 Iunie a. c.)

În fine vinu şi sateliţii de din-
 coace ai acestor combatanţi, cari
 se credu chiamaţi a ne lua pe
 noi Ardeleni în scutu contra po-
 liticei a part a d-lui Babeşu, şi
 dându mâna cu ei, redică şi densus
 lancea în contra acestei politice,
 denunţându pe d-nii Mocsonyi-Ba-
 beşu de-o parte, că facu „o poli-
 tică anti-austriacă în sensu ma-
 ghiar“ ér de altă parte că ob-
 servă o „atitudine ameninţătoare în
 sensu centri-fugalu“ („Tribuna“
 dela 11 (23) Augustu 1891.)

În faţa acestor afirmări, cari
 au aerul de a insinua, că poli-

tica Românilor de dincoace ar fi
 molipsită de pretinsa politică „kos-
 suthistă“ şi „rusofilă“ a d-lui V.
 Babeşu, care este inspirat séu
 sprijinitu de domni Mocsonyi,
 trebuie înainte de tôte să ne pu-
 nemu întrebarea, dacă în mijlocul
 poporului nostru ar fi cu putinţă
 ca cineva, fiă orî câtu de distinsu
 prin inteligenţă séu avere, să-şi
 impună ori să-şi aducă la ôre-care
 valôre, într'unu mod séu altul,
 o politică a sa particulară, care
 nu s'ar uni cu politica noastră ar-
 delenescă?

Nu v'aţi întreatu, onorabili-
 loru, că chiar de ar fi voit d-lu
 Babeşu a da politicei noastre ar-
 delenesci altă direcţiune, decâtu
 aceea, ce ni-o prescrie programul
 nostru naţionalu, densus ar fi
 trebuit séu întimpine unanimul
 nostru protestu şi, cu tôte meritele
 sale din trecut, ar fi fostu spul-
 berat şi ar fi astădi pentru noi
 un om politicesc mortu?

Slabi şi păcătoşi ne mai credu
 aceia, cari nu se sfiescu a ne in-
 sinua, că amu puté séu suferim
 séu se încuibe în sinul naţiei
 noastre vr'unu curentu contraru
 nisuiţelor noastre, programului
 nostru şi aspiraţiunilor noastre de
 sine stătătoare!

Se vede că gazetarii din ces-
 tiune n'au ideia nici măcaru de
 cele ce s'au petrecutu în sinul
 nostru dela 1881 încôce, necum
 de evenimentele anteriore, căci la
 din contră aru trebui séu scie, că
 în realitate domni Mocsonyi şi
 Babeşu au fostu aceia, cari şi-au
 îndreptat politica după programa
 Românilor ardeleni, ér nu noi
 Ardeleni după politica personală
 a domniilor lor.

Cătu pentru domni Mocsonyi,
 scimă prea bine cu toţii că, după
 ce unul dintrînşii, care ca depu-
 tat s'a distinsu prin apărarea sin-
 ceră, curagiôsă şi înţeleptă a po-
 sultatelor noastre naţionale şi în

specialu a causei noastre ardele-
 nesci, s'a retrasu pe la 1875 din
 viaţa publică politică, d-lor n'au
 mai luat parte activă la mişcă-
 rile noastre naţionale,

Nu scimă decât şi încatu domni
 Mocsonyesti şi au modificat de
 atunci încôce vederile în privinţa
 modului de procedere pentru rea-
 lisarea programului nostru naţio-
 nal, dér scimă că întotdeauna
 s'au purtat şi s'au declarat
 ca aderenţi ai acestui program.

Cătu pentru d-lu Babeşu, d-sa
 a luat parte necontentu la miş-
 cările noastre naţionale. Au fostu
 momente, în care şi organul nos-
 tru a venit în conflict cu pă-
 rerile d-sale, dér nu pentru că ar
 fi voit séu dea altă direcţiă poli-
 ticei noastre naţionale tradiţionale,
 ci pentru că nu ne uneamu în
 privinţa modului de procedere
 séu a mijlocelor de aplicat.

D-lu Babeşu nu numai că nu
 a dat direcţiă politicei noastre ar-
 delenesci, dér a provocat uneori
 critica altora, pentru că neputendu
 reşi în preconsultările adunărilor
 noastre cu propunerile sale, le-a
 lăsat în urmă séu cadă şi s'a ală-
 turat iute şi de grabă la părerea
 majorităţii, însuindu-şi-o şi pă-
 şindu în publicu ca apărătorul ei.

Nu pôte fi dér vorba de o po-
 litică personală a d-lui Babeşu séu
 a d-lor Mocsonyi, nu mai vêtos
 în ceea ce ne priveşte pe noi Ar-
 deleni şi şi mai puţin se pôte
 dice că aici la noi ar puté risca
 domniilor lor, chiar de ar voi, séu
 „facă o politică cu totul alta de-
 câtu întregu partidul naţional“.

Atâta, în generalu despre ati-
 tudinea publică naţională, anumi-
 toru domni. Ear în ce priveşte a-
 cusările, ce li-se adresază în spe-
 cialu în privinţa pretinselor vederi
 personale politice, ce le-ar pro-
 fesa astădi, nu ne credem chiă-
 maţi şi nici autorisaţi de a ne
 da părerea. Sunt d-lor destul

de capabil de a răspunde la a-
 ceste invinuri, precum au şi fă-
 cut'o în parte.

Amu dîsu, că cestiunile su-
 levate în campania diaristică de
 faţă sunt forte delicate şi com-
 plicate. S'avemă dér răbdare şi
 séu căutămă a le deslega pe tôte
 dearëndulu cu sânge rece.

CRONICA POLITICĂ.

— 16 (28) August.

— Din Fiume se telegrafiază, că în
 afacerea Uselac comisiunea mixtă şi-a
 isprăvit lucrările şi consilierul minis-
 terialu Jekelfalussy, împreună cu ceialalţi
 membrii din comisiune, s'au reîntors la
 Budapesta. Se dice, că 14 ostaşi, cari
 au fost ascultaţi mai în urmă, ar fi
 mărturisit, că mai mult cetăţeni dis-
 tinşi din Fiume i-au apîtat pe ei la de-
 monstraţiuni anti-maghiare şi că pentru
 acesta au fost şi plătiţi. Comisiunea
 mixtă numai decâtu a citat înainte sa
 pe numiţii cetăţeni şi i-au luat la în-
 trebare. Resultatul de-altmintrelea îlt
 vom cunoşce mai târziu.

— Impăratul germanu Vilhelm a
 sosit la Merseburg pentru a lua parte
 la paradele militare de acolo. La ban-
 chetulu datu cu ocaziunea acesta, prin-
 tul Stollberg salută pe monarhul prin-
 tr'unu toast, în care-lu asigură despre
 sincera aderenţă şi fidelitate a provin-
 ciei saxone. Impăratul, răspundendu,
 dise între altele: „Cu toţii sperămă séu
 avemă pace; decât însé ar isbucni răboiulu
 vina pentru acesta n'am purta-o noi. În
 această speranţă ridicu paharul meu pen-
 tru prosperitatea provinciei, ca séu se
 sporască, séu se desvôlta şi séu înflo-
 rescă“.

— Diarul „Narodni List“ publică
 următorea scire din Belgrad: O impre-
 siune adencă provôcă aici scirea venită
 din Constantinopole despre un proiect,
 care se atribue diplomaţiei rusesci.
 Se susţine, că Rusia, convinsă de impo-
 sibilitatea de a mai căpăta de la Turcia
 restul contribuţiunei militare, a fă-
 cutu următorea combinaţiune: În locu

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

O privire scurtă

asupra Crestomatiilor române.

Cea dintîiu crestomatiă română, in-
 titulată „Analecte literare“, a fostu pu-
 blicată în 1858, la Blăşiu, de neuitatul
 filologu Cipariu, întemeiestorul studiului
 istoric al limbei române.

Elu, cel dintîiu, a arătat impor-
 tanţa textelor vechi pentru studiul is-
 toric al limbei în „Principiele de limbă
 şi scriptură“, publicate pentru primadată
 în diarul „Organulu luminărei“ la Blăşiu
 1847—1848, ér pentru a doua ôra în
 ediţia separată din 1886.

În crestomatiă sa, Cipariu a publi-
 catu extracte numai din cărţile tipărite
 până la 1700, lăsându la o parte manus-
 criptele.

După Cipariu, Aron Pumnul ne-a
 dat mai multe extracte din autorii vechi
 şi noi în „Lepturariulu românesc“, Viena
 1862—65, 6 vol. Însé la compunerea
 acestei cărţi de cetire, autorul a avut
 în vedere mai multu scopul literar
 (istoria literaturii), decâtu cel filologic
 (istoria limbei.)

După Pumnul, renumitul filologu
 Haşdeu, în „Cuvinte din bătrâni“ vol. I,
 Bucuresci 1878, ne dă limba română
 vorbită între 1550 şi 1600, publicându
 mai multe Zapise, testamente şi alte acte
 din acelu timp.

În vol. II „Cărţile poporane ale Ro-
 mânilor din seculu alu XVI-lea“, Bucu-
 rescu şi Lipsca 1880, autorul publicându
 pe lângă altele şi scrierile lui Popa Gri-
 gore dela Măhaciu, ne arată, pentru a
 doua ôra după repausatul Ionu Maio-
 rescu, existenţa unui dialectu, care
 schimba pe n în r între două vocale, şi
 diu care se mai păstrează urme chiar
 astădi la renumiţii Moşi din Munţii-
 Apuseni.

După d-nul Haşdeu, multu regre-
 tatul filologu Al. Lambrioru în crestomatiă
 sa, intitulată: „Carte de cetire“, Iaşi
 1882, ne dă bucăţi sorise cu litere
 chirilice, începându din veicul al XVI-lea
 până în întea jumătate a secului alu
 XIX-lea. Avându brăsdatu terenulu, a
 putut séu ne dea o crestomatiă relativu
 completă, folosindu-se de textele adu-
 nate de Cipariu, Haşdeu, de cronicile
 Moldovei, publicate între 1845 şi 1852

de nemuritorul istoric şi marele pa-
 triotu Mihailu Cogălniceanu.

Importantă este introducerea acestei
 crestomati, unde autorul ne dă mai
 multe observaţiuni, cu totul noue şi
 juste, ce le-a făcutu asupra foneticei,
 morfologiei şi sintaxei limbei române.*

După regretatul Lambrioru d-lu I.
 Nădejde ne dă mai multe texte în „Is-
 toria limbei şi literaturii române“, Iaşi
 1886. Autorul s'a mai folosit pe lângă
 crestomatiile autorilor amintiţi şi de
 volumul I. din manuscrutul importantei
 crestomati a d-lui Gasteru, publicându
 astfel unele texte, cari până acum erau
 necunoscute.

Cătu privesc „Fragmentele din au-
 torii români vechi“, de Stoicescu şi „An-
 tologia română“ de Pompiliu, este de în-
 semnat, că autorii au avut în vedere
 numai scopul curat literar, ér nicid-
 decum cel filologic; de asemenea şi
 d-nii Manliu şi Şăineanu, cari au datu

*) Acastă carte s'a tipăritu a doua ôra în
 1890, de librarul Cuperman din Iaşi, mai adău-
 gându unele notiţe, ce le apucase autorul a
 le face, pe când era în viaţă.

în crestomatiile d-lor lor modele de
 literatura secului alu XIX-lea, atât în
 prosă, câtu şi în poezie.

Cea mai recentă crestomatiă, şi care
 face epocă în publicaţiunile de acestu
 gen în limba română, este de sigur
 voluminôsă şi importantă crestomatiă a
 d-lui Gaster, ce a apărut de curêndu
 la Lipsca, în editura lui Brochhaus, sub
 titlul: „Crestomatiă română“, texte ti-
 părite şi manuscrise (secl. XVI—XIX)
 dialectale şi populare, cu o introdu-
 cere, gramatică şi unu glosar româno-
 francesu.

Acastă crestomatiă constă din două
 volume 8°. Textele din vol. I ocupă
 384 pagini, ér introducerea (româno-
 francesă) cu gramatica 156 pagini. Tex-
 tele publicate în vol. II împreună cu
 glosarul ocupă 562 pagini.

Avêndu în vedere atât limba, din
 care au fost traduse cele mai multe
 cărţi tipărite şi manuscrise, câtu şi marea
 influinţă ce au avut literaturile străine
 asupra scriitorilor români, autorul pu-
 blică în vol. I. texte şi manuscrise din
 epoca slavonă, dela 1550—1710; ér în
 alu doilea volumu texte şi manuscrise

de datoria de 2¹/₂ milioane ruble, se dea Sultanul Rusiei o parte din *teritoriul dela Novi-Basar*. Se dice, că Sultanul e aplecat să accepte propunerea aceasta, pentru că el vede, că Turcia nu poate scăpa în altă chip de datoria aceasta. Dacă Sultanul se va învoi atunci Țarul va împărți egal partea aceea din Novibasar între Montenegro și Serbia, pentru ca să facă aceste state *nemijlocite vecine una cu alta*.

— In cercurile politice din Turin se asigură, că ministrul președinte di Rudini, în timpul petrecerii sale de aici a avut o importanță convorbire cu ambasadorul italian din Paris, contele Menabrea, despre călătoria regelui Umberto la Anglia. Deoarece există posibilitatea unei invitări din partea președintelui Carnot către regele, atunci acest din urmă va visita și Franța, și în cazul acesta portul *Toulon*, va fi designat ca loc de întâlnire, unde totdeauna se va ține și o *revistă a flotei*. Contele Menabrea, care e favorabil unei împăcări italo-franceze, aprobă planul acesta, a cărui împlinire se cam trage la îndoială.

— Escadra franceză va părăsi mâna portul Portsmouth, pentru ca se debarce la Cherbourg. Banchetul festiv, ce l'a dat orașul Portsmouth în Sâmbăta trecută admiralul Gervais și ofițerilor escadre sale, a decurs în mod splendid. Mai multă ca 500 de oșpeți se aflau la mesele festive. In sunetul marseillaisei, cântată de muzica artileriei de marina, intrară în sală conduși de primarul Sir William Pink, admiralul Gervais și căpitanii sei, după ei intrară ducele de Connaught în uniformă de general și ambasadorul francez, admiralul portului lordul Clanvilliam și mai mulți admiral și generali, precum și personalul ambasadei franceze. Oșpeții francezi au fost primiți cu mare însuflețire. La masa principală ședea admiralul Gervais, între ducele Connaught și primarul, lângă acest din urmă ambasadorul Waddington. Primul toast fu ținut pentru regina, al doilea pentru președintele Carnot, care a fost viu aclamat. Patru soliști cântară marseillaise. Apoi beu primarul, în sănătatea oșpeților francezi. „Vă bineventăm” duse el între altele „ca pe cei mai de aproape vecini ai noștri, recunoștem vitejia și spiritul D-Vostră întreprinzător”. Aplauze frenetice urmau acestei vorbiri a primarului. Apoi vorbi în limba franceză admiralul Gervais, salutat fiind de cei prezenți.

— Prin cercurile diplomatice din Petersburg se povestesc, că împărăteasa Rusiei este cu desăvârșire pentru o *apropiere de Franța*; ea a fost aceea, care cu deosebire a înduplecat pe Ța-

rul la o apropiere de Franța. Afară de aceea și ambasadorul rusesc din Paris, br. Mohrenheim, a jucat un mare rol. Se dice, că împărăteasa Rusiei, care e principesa danesă, a mijlocit pe lângă guvernul francez, ca în cazul unui război norocos cu Germania, prin ajutorul Rusiei, să-i redea Danemarcei provincia Schleswig.

„National Zeitung” din Berlin înca afirmă, că în timpul de față Țarina joacă o acțiune politică, prin care se dice, că țintesc la *isbucirea unui războiu*. In Basarabia se teme populația de concentrarea unui număr extraordinar de trupe rusești. In prējma granițelor austro-ungare se dice, că întreg hotarul este plin de miliția rusescă.

— Se scrie din Paris diarului Times, că amiralul Gervais ar aduce din Rusia un act încheiat între Franța și Rusia în privința afacerilor din China. După acest act, în cazul de revoltă din partea Chinezelor contra Europeanilor, Franța și Rusia și-ar împărți depozitele de cărbuni și ar ocupa granița de Est. Cele două puteri nu și vor face opoziția în mod reciproc pentru propaganda lor religioasă. Acesta învoială este limitată la afacerile din China, dăr ar servi de baza unei înțelegeri generale fără de a da celorlalte puteri motive de observații. Corespondentul lui Times adăogă că această știre fantastică a fost comunicată într'o limbă, pe care el nu o pricepe prea bine.

— Diarul rusesc „Moskovkija Viedomosti” publică o scrisoare a admiralului Gervais către comandantul militar din Moscva, generalul Costanda. Epistola e datată din Portsmouth și conține următoarele: „Adăncu mișcat prin primirea entusiastă a ofițerilor din Moscva, în numele escadre cuirasate de nord, imi exprimă sincera mea mulțumită și totdeauna adăug și dorința, că armata rusescă și demni ei reprezentanți să se acopere cu o glorioasă năpădă.” Adlatul generalului Costanda, generalul Malachov, a dispus, că epistola acesta să se cetască înaintea trupelor din cercul militar al Moscvei. Primarul din Moscva primi și el o epistolă dela admiralul Gervais, în care îi mulțămesc în mod cordial pentru primirea din Moscva.

— Incă în săptămânile trecute se vorbea despre o plănită călătorie a Țarului și a Țarinei la Paris. Acum primesc diarul „Gaulois” o telegramă, în care se dice că Țarul și soția sa îndată după petrecerea dela Copenhaga vor pleca la Paris, însoțiți de marele duce moștenitor. Călătoria se va face pe un yacht imperial, escortat de o escadră rusescă. Țarul și cu familia sa vor debarca la Cherbourg, unde vor

fi primiți de președintele Carnot și apoi cu acesta dimpreună vor pleca la Paris.

SCIRILE ȚILEI.

— 16 (28) August.

Tratamentul in contra tuberculosei. Cetim în „Adevărul”: D. N. Bărdescu, intern al spitalului „Filantropia,” a început să experimenteze la serviciul d-lui dr. Leonte, noul tratament al d-rului Lannelongue in contra tuberculosei. Acestă metodă constă în injeccióni interstițiale de clorură de zinc împrejurul focarului tuberculost. Metoda a fost de curând comunicată Academiei de medicină din Paris și a atras atențiunea întregului corp științific. Aceste inoculări s'au făcut asupra a doi bărbați, un om în vârstă de 45 de ani și un băiat de 16 ani. Tratamentul acestor doi bolnavi a fost început de acum zece zile, și se urmăze regulat într'un mod sistematic.

Pregătiri militare in Bulgaria. Cetim în „Timpul”: Ni-se comunică, că de când s'a întors principele Ferdinand in Bulgaria, se observă o mare mișcare printre trupe și exercițiile au început pe o scară întinsă. D. Stambulov, primul ministru al Bulgariei, care venise la Ruscuc pentru întimpinarea principelui, s'a dus la Ternoza, pentru a da ordine speciale comandantului garnizonei. Se dice că aceste mișcări sunt făcute, în vederea unei apropiate declarări de independență a Bulgariei.

Studentii din Athena au anunțat pe studenții universitari români, că vor trimite din partea lor o delegație la congresul ce se va ține la Giurgiu in Septemvre a. c.

La congresul universitar din Giurgiu, după cum anunță diarele din România, vor trimite și studenții ruși din Odessa o delegațiune.

Soiri militare. Regimentul de husari Nr. 1 din Biserica albă a sosit în zilele acestea în Brașov, unde va sta de aici înainte în garnisonă atât aici cât și în satele din jur. Regimentul de husari Nr. 2, după cum am anunțat, va sta în garnisonă la Sibiu. — Batalionul de honvegi de aici a plecat er dimineața la manevrele dela Bistrița.

Congresul bisericesc in Bucovina. In urma rezoluțiunei Majestății Sale in 19 Iulie a. c., congresul provisor al arhidiecesei ort. or. din Bucovina e convocată pe ziua de 30 Septemvre n. c., Congresul se compune din 48 de membri, adică din 24 de reprezentanți

preoțesci și din 24 reprezentanți lumesci. Congresul va fi presidat de I. P. S. Sa Metropolitul Silvestru Morariu, er ca comisari împărătesci va fi președintele țării, contele Anton Pace.

Congresul literar. In urma unei definitive înțelegeri între societatea autorilor italieni și asociațiunea literară și artistică din Franța, congresul literar internațional din anul 1891 se va ține in Milan.

Serbi și Kșdedovurile. Din Beoche-reculu-mare se scrie, că Serbi de acolo și in deosebi reuniunea femeilor serbe desvöltă o activitate mare, ca să înființeze in numitul oraș un kșdedovo serbescu. In acest scop reuniunea a înaintat o petiție către reprezentanța orășenescă pentru un ajutor anual. Comitetul permanent a aflat de bine să acorde cererea și a propus in adunarea generală a reprezentanței orășenesci să-i se ofere reuniunii un ajutor anual de 300 fl., propunere, care a întimpinat multe huidiri din partea patrioților maghiari din adunare, dăr care punându-se la vot, a învins, căoi majoritatea reprezentanței comunale a primit propunerea comitetului. Astfel asilul reuniunii femeilor serbe va fi subvenționat anual cu câte 300 fl. din partea orașului spre marea nenorocire a „societății de maghiarisare, care rivnea să cuprindă și pe copiii serbi in asilul ei serbofag.”

† Dionisios V patriarcul ecumenic din Constantinopol a murit in 25 Aug. n. la 3 ore dimineața. Inmormântarea-i va fi astăzi. „Pol. Corr.” scrie din acest incident, că patriarcul totdeauna a fost favoritul porții și din contră in cercurile politice rusești era considerat mult-puțin ca inamic al Rușilor.

Pentru studenții maramureșeni. Studenții gimnasiști și iuriști români gr. c. din Maramureș, cari doresc a dobândi stipendiul din fundațiunea „Köszeghiană”, sunt avisați să și trimită petițiunile lor provădute cu atestatele de lipsă până in 31 Septemvre n. c. la adresa d-lui Titu Brudu, vicar al Maramureșului.

Manifestațiunii in Bulgaria. Poliția din Sofia a găsit in grădina casei Saravov mai multe lădi cu dinamit și 260 revolve. Mai multe persoane au fost arestate. Totu asemenea și in portul Burgas s'au găsit 32 de lădi pline cu arme și trei lădi cu proclamațiuni, cari au fost confiscate.

Exportul granelor rusești. O ordonanță a ministrului de finance rusă dispune, ca grăul destinat esportului să

din epoca grecească, dela 1710—1830, când începe epoca modernă romanică. In locul extractelor din literatura scrisă a epocii romane, autorul ne dă extracte din literatura populară, care precum se exprimă d-sa fiind ogliuda neștirbită a graiului viu, nenfiunțată și neschimbată, numai singură ne pte pune în stare a urmări desvöltarea adevărată a limbei romănesci. Pe lângă acestea autorul a mai adăugat texte și din dialectul macedonian și istriani.

Autorul ne dă extracte din o sută de manuscrise, cari acum s'au publicat pentru prima dată; er dintre extractele cărților tipărite, al cărora număr trece peste o sută, cel puțin 50 n'au mai fost publicate până acuma. Autorul a publicat extractele sale, pe cât s'a putut, mai mult de pe originalele manuscrise și tipărite, reproducându astfel accentele și semnele diaristice ale fi-cărui text, condițiuni cari lipsesc celorlalte crestomatii publicate până astăzi. D-nul Gaster a căutat, ca din cărțile, de cari s'a folosit Cipariu la compunerea Analectelor,

să dea alte extracte, ce nu se află în Cipariu; numai din vre-o cinc cărți — neputându-le avé — a fost nevoit să reproducă bucățile din Cipariu.

Scopul autorului la compunerea acestei crestomatii a fost atât filologic (istoria limbei), cât și istorico-literar (istoria literaturii); de aceea l'a avut în vedere nu numai în alegerea materiei, ci și în reproducerea și aranjarea textelor.

Textele, afară de cele dialectale, sunt aranjate într'un șir cronologic Pentru a pute urmări mersul treptat al limbei și literaturii romăne, autorul s'a folosit de metoda comparativă.

Așa să luăm un exemplu: din Psaltirea lui Coresi, cea mai vechiă, d-nul Gaster a publicat zece psalmi, cari in decursul crestomatiei au fost reproduși din mai multe Psaltiri și din alte cărți bisericesci, arătându paralelele la capătul fi-cărui psalm.

Tot acestă metodă l'a aplicat și la celelalte cărți din literatura bisericescă de asemenea la letopisețe, hronografi și

la alte texte din literatura populară scrisă și nescrisă.

Călăuzit de metoda comparativă, autorul ne arată, că manuscriptul Psaltirei din sedul al XVI-lea și cel din 1710 a lui Iónu din Vaslui nu sunt decât copii de pe Psaltirea lui Coresi, făcute ambele in nordul Transilvaniei s'au pte în Bucovina, și că copia din seculul al XVI-lea este schimbată mai mult in fonetica (rotacism), er cea din seculul al XVIII mai mult in partea lexică; cuvinte și forme mai moderne ținându locul celor vechi. Spre ilustrarea acestui casu, d-nul Gaster ne dă un exemplu din Psalmul 31 vers 4, care in Coresi este: *turnai-mă spre straste*, in manuscriptul veacului al XVI-lea: *intorsu-mă spre straste*, er in ms. lui Iónu din Vaslui: *intorsu-mă spre chinuri*.

In urma esamenării acestor texturi, d-lu Gaster dice: că Iónu din Vaslui, a copiat Psaltirea de pe manuscriptul veacului al XVI, fiindcă îi s'ămănă atât după esterior, avându același format mic, cât și după interior.

Mai departe, comparându limba din manuscriptul *Tetraevangheliului* dela British-Museum din 1574 cu limba *Tetraevangheliului* lui Coresi, autorul arată, că manuscriptul a fost copiat de pe tipăritură er nu viceversa, după cum s'a susținut până acum. De asemenea dice, că *Tetraevangheliul* manuscript din 1650—75 nu este decât o copie muntenească (potrivită după graiul din Muntenia) făcută după noul testament de Belgrad din 1648.

D-lu Gaster, comparându limba *Codicelui Voronețianu* cu *Praxiul* lui Coresi, este de părere, că Codicele dela Voronețu, nu este decât o copie schimbată — in ce priveste fonetica (rotacism) — de pe praxiul lui Coresi din 1569—75. Despre *Predica* lui popa Grigore dela Mahaciu dice, că este o copie din Căzaniele lui Coresi; de asemenea ne arată identitatea *Catechismului* lui Popa Grigore cu rugăciunile dela finea Căzaniei a II a din 1581 a lui Coresi.

Tot astfel ne arată autorul legătura ce există și între celelalte texte tipărite și manuscrise, dovedind, că

nu conțină mai multă decât 8 la sută sare, 3 la sută amestecătură de alte grăuri și 1 la sută de tărâțe. Celelalte amestecături nu vor fi admise esportului după 22 August st. v. la mieșul nopții.

Colera în Asia. Diarele din străinătate aduc scirea, că colera se lăsează în mod îngrozitor în Arabia și Siria. Numărul morților trece peste o miă. Autoritățile de acolo inse, pentru că populația se nu se sperie, ascund numărul exact al cazurilor de morțe.

Pregătiri pentru primirea Maiestății Sale în Bistrița.

Maiestatea Sa monarhul nostru va sosi la Bistrița în 12 Septembrie s. n. pe la 12 ore din zi. Pentru primirea Maiestății Sale se fac mari pregătiri, se ridică porți de triumf, se împodobesc edificiile publice, se direcștradele și căile; pentru susținerea ordinii s'a ales o comisiune constatătoare din 126 de tineri împărțiți în șese grupuri; se proiectează un impozantă conductă de torțe, cu un cuvânt, se face tot posibilul pentru a întâmpina pe Maiestatea Sa într'un mod sărbătoros.

După cum vedem însă din rapoartele foilor unguresci, s'au luat și cu asta ocaziune toate precauțiunile, ca primirea Maiestății Sale să i-se dea un colorit cât se poate mai unguresc și împrejurarea aceasta a și dat naștere unui conflict între Sașii și Maghiarii din Bistrița. Cetățenii Sași adevărați, după cum i-se raportează lui „Koloșvar“, ar fi dorit, ca lângă stindardele tricolore unguresci să arboreze și stindarde naționale săsești, care sunt totuși odată și stindardele orașului. Fișpanul însă nu s'a învoit la acesta și a dîș, că va fi de ajuns, decă se vor arbora stindarde naționale săsești numai pe edificiile publice ale orașului, și pe toate celelalte locuințe private să arboreze exclusiv numai stindarde naționale unguresci. De aci a provenit conflictul, și se dîș, că între fruntașii sași există temere, cumcă „bucuria, de care sunt pînă la urmă păturile orașului, pînă să fi turburată“ și „încrederea“ Sașilor bistrițeni în noul fișpan Paul Bethlen a început să fi mai multă s'au mai puțin sdruncinată. De aceea raportorul din Bistrița al lui „Koloșvar“ află cu cale a muștra pe cetățenii sași, admoniându-i, să și aducă aminte de promisiunile, ce le-a făcut noul fișpan cu ocaziunea instalării sale, că va respecta limbile naționalităților, că va purta în mai multe limbi protocoalele adunărilor etc. și se nu mai susțineze pe noul fișpan, că dîș el „s'ar lăsa bucuros să fi influențat din partea unei clice“. Va și dîș Sașii să și aducă aminte de vorbele frumoșe și de

promisiunile, ce li-s'au făcut, și se nu mai bage în seamă și faptele, căci dîș din gura unui fișpan destul sunt pentru ei și numai vorbele. Ce logică minunată!

De-altmintelega primarul orășenesc din Bistrița, Martin Pellion, a scîș și câștîge pe deplin simpatia corespondentului unguur printr'un apel adresat către concetățenii sei, în care provocându-i pe acestia, să se pregătască și să și decoreze casele, numitul primar dîș între altele: „Stindardul țerei noastre să fîlă de prin ferestri și de pe coșurile caselor noastre decorate. Ca membri uniți și nedespărțibili ai națiunii maghiare, să dovedim, că noi cinstim însemnul acesta și sub el necondiționat vom îndura toate pentru rege și pentru patriă!“

Cât pentru Români, se vede treaba, că ei nu sunt luați nici într'o combinațiune serioasă. De-altmintelega vom mai av ocaziune să revenim asupra acestui obiect.

Armata franceșă.

Nu de mult a apărut „Anuarul armatei franceșe pentru an. 1891“, din care estragem următoarele date mai remarcabile:

Numărul total al ofișerilor, al medicilor militari și al funcționarilor din armata franceșă este de 75,000; va și dîș numărul ofișerilor franceși este mai mare, decât al ofișerilor germani. Numărul ofișerilor în rezervă asemenea se sporesce continuu, mai ales la artileria, în a căreia rezervă se află 28 de coloneli, 4 locotenenți-coloneli, 42 maiori, 95 căpitan și 2150 locotenenți și sublocotenenți. Se vinu adevărat pentru fiș-care regiment 55 de ofișeri în rezervă, în timp ce în Germania se vinu la un regiment numai 28 de ofișeri în rezervă.

Asemenea se sporesce mereu și numărul ofișerilor din armata teritorială. În armata aceasta se află cuprinse și 22 de companii de funcționari de vamă, 49 companii, 39 plutone și 3 batalione de forestieri, ceea ce dovedeș de ajuns, că rădăcinii afunde a prins în Franța principiul înarmării generale.

La granițele de către răsărit încă s'au înmulțit trupele așa de tare, încât al șesele corp de armată, dela Chalons, va trebui cât mai curînd să fi despărțit în două părți.

Pentru anul 1892 s'a stabilit numărul armatei pe timp de pace cu 570.603 omeni și 138,000 cai; la acest loc crescerea față cu anul de mai înainte este de 328 ofișeri, 7418 ostași de rînd și 1018 cai. Cheltuielile sunt socotite 670.520,697 de franci; adevărat în bugetul cheltuielilor permanente ale armatei s'a adaus față cu anul 1891 un plus de 17 milioane de franci.

Introducerea se sfîșeș cu o șchiță gramaticală, unde se tractează flexiunea limbii literare arhaice și dialectale. La formele arhaice, dialectale (macedonene și istriene), s'au excepționale sunt însemnate toate lucrurile, din crestomatia unde se gășesc.

În fine, la sfîșitul vol. II, se află glosarul româno franceș, în care gășim toate cuvintele și formele, ce obvinu în ambele volume. Aci aflăm, grupate la un loc, toate formele dialectale și arhaice împreună cu cele moderne și regulate, resumîndu istoria întregă a fiș-cărui cuvînt dela 1550 pînă astăzi.

Terminîndu acesta privire fugitivă asupra crestomatiilor române, nu putem, de cât să recomandăm fiș-cărui iubitor de literatura română, ca să cîșcă această carte importantă a d-lui Gaster, spre a pată urmări atât nașcerea și propășirea literaturii româneș, cât și mersul treptat al dezvoltării limbii româneș.

Romulus Ionașcu.

Pentru casur de mobilizare se conchide, că s'au luat măsurile de lipsă pentru a se pute înfișă încă câte-va regimente nouș.

Correspondența „Gaz. Trans.“

Din comitatul Tîrnavei mic, 22 August 1891.

Stimate d-le Redactor! De astă dată nu mă voi ocupa de cestiuni, care privesc întreg comitatul, pentru că și așa șta nou numitul comite suprem este încă prea nouă, ci mă voi restrînge numai asupra unei comune din acest comitat, și acesta este: *Săncelul*, o comună de peste 300 familii, care cu excepțiunea notarului cercual Albert Elek, care e unguur, și 4 ovrei, e pură româneșă.

În această comună toate se întîmplă după placul notarului, care prin manierele-i dure și purtarea sa aspră și neumană cum și prin faptul, că ori ce nelegiuire ar comite, din partea autorităților competente i se trece cu vederea, a devenit o adevărată nenorocire pentru aceasta comună; ceea ce este cu atât mai bătător în ochii publicului, cu cât acest om — pentru ca să se asigure în contra ori cărei eventualități — încă de multă *tota averta și a trascriș'o pe numele soșiei*, așa că nu are nici o garanță față de oficiul seu, ca notaru la 5 comune, dintre care într'una e și *colector de dare*.

Se va mira lumea și se va întreba: cum se poate una ca acesta, când primarul și membrii reprezentanței comunale sunt Români?! Se va dîș mai departe: unde este parochul, respective protopopul, unde învîșătorul, și unde marele proprietar Nicolae Rusanu?!

Așa este, dîș primarul *Diomid Trușă*, copleșit de cel mai orăș materialism, temîndu-se ca nu cumva se cădă în disgrăia celor, care lau pus, și se pice din postul seu, care îi aduce venit frumos, este instrumentul servil al notarului și nici habar nare de afacerile comune, ci se ține orbesce de porunca, ce o capătă dela notarul, fiș acesta în interesul comune sei în defavorul ei, fie legală, ori nelegală, și reprezentanța comună, care afară de cei 3 domni mai sus numiți, și afară de reprezentanții dominiului metropolitan, ai fondului basilitan și ai bunului seminarial — cu locuința în Blășiu, — se compune din locuitorii ai comune necărturari, este astfel conchemată la ședințe, în cât la acele, numai ceșt din urmă pot lua parte. Și anume, primarul comună, la porunca notarului, conchiamă adunările reprezentanței seu într'un timp, când știe, că membrii cărturari sunt absenți din comună, seu în duminică seu sărbător, chiar pe timpul serviciului divin, ca astfel se nu potă participa nici preotul, nici învîșătorul, și reprezentanții fondurilor amintite din Blășiu nu sunt conchemați nici odată.

În modul acesta, participîndu la ședințele reprezentanței numai membrii necărturari lesne de sedus, notarul potă lua hotărîrea, care-i convine, și potă face ce voșce. Numai așa se și potă explica, cum de notarul, în contra leșei de naționalitate și în contra statului comună, spre cea mai mare rușine a comune, protocoalele ședințelor de un an doi încocș, le pîș în limba maghiară.

Faptul, că protocoalele se pîș în limba maghiară fiindcă membrii cărturari ai reprezentanței n'au participat la ședințe, și cei necărturari n'au scîș în ce limbă se pîș acele protocoale, l'a scîș și cunoscut numai primarul, care deși știe scrie și cîș, deși ține în căș-toria față de preot, și încă chiar pe sora d-lui preot Artimon Blășianu din Obregia, bine cunoscut publicului pentru șinuta sa bravă româneșă, cu călcarea și nesocotirea statutului comună, în care apriat se dîș, că limba reprezentanței e cea româneș, a subscris acele protocoale fără a și face nici cea mai mică observațiune.

Astfel de om e primarul comună: Șia cel, care în servilismul și de-

cădiș ambiției sale naționale merge așa de departe, încât, la porunca notarului, și șcășce numele pe scrisor unguresci, chiar și când acele sunt îndreptate către membrii reprezentanței și către locuitorii comune, ou tôte că dîș-sul nu înțelege de loc limba maghiară. Acosta, precum sunt informat din isvor sigur, a făcut o și acum de curînd, când, la o scrisore a unor membri din reprezentanță, a subsemnat un răspuns unguresc. Nu șoiu ce vor face acei membri cu acel răspuns, dîș ar trebui, ca să-l respingă cu indignațiune, și în ședința reprezentanței să i dea un vot de neîncredere și să-l tragă la răspundere.

Cu astfel de ființe degenerate e de lipsă să purcîș omul cât se potă de energic pentru-că altcum lășăși de capul lor, și-se șue'n cap.

Despre o altă nășdrăvniș ungu-rășcă șevîșită în această comună, o să vă scriu cu altă ocaziune.

Scaevola.

Literatură.

A apărut:

„Pedagogul român“, organ de trebuințe învîșătorilor. Apare odată pe lună cu conlucrarea mai multor învîșători și amici ai învîșătorilor. Redactor *Ion Simu* învîșător. Anul VI Nr. 1 Cuprinsul: Cătră P. T. Lectori. — Epistola deschisă, de At. Mariescu. — Planul de învîșămînt. — Școla și progresul. — Instrucțiunea geografiei. — Fröbel. — Din viața învîșătorilor și școlară.

„Pedagogul român“ apare în Reșita (Resitza) com. Caraș-Severin, în broșur, format 8° mare, cu 24 pagini. Abonamentul pe un șestru 1 fl. solvit înainte.

Cunună. D-lă *Dr. Aureliu Novac*, avocat în Biserica Albă, s'a cununat eri, 27 August n., cu d-ra *Ludmila Bies* de acolo.

DIVERSE.

Un ciclon. O depeșă a consulului Statelor-Unite la insula Martinica a anunțat alaltăeri la departamentul statelor din Washington, că un violent uragan s'a întîplat la Fort de-France. Tôte bastimentele care erau în port au fost distruse; tôte casele au suferit mari vîșmări. Mai multe persoane au murit. În sfîșit etă durerosele amănunte pe care le dă depeșile oficiale: În șera de 19 Aug. st. n. (7 Aug. st. v.) între șapte și opt ore, un ciclon s'a abătut asupra orașului, dîșmîndu casele, distrugînd recoltele și pricinîndu în drumul seu accidente cele mai grave. La Port-au-Prince două-spre-dece persoane au fost omorite, un pavilion al șpitalului s'a dîșmat, strîndu sub dîșmăturile lui doi soldași. Câmpul Balata a fost cu desvîșire distrus; șapte soldași au fost grav răniți. Înveșurile casarmelor au fost luate de vînt și aruncate la distanțe mari, și trupele au trebuit să se mute la Port-Saint-Louis. La Lamantin se șocotesu deșe morți și șapte răniți: la Saint-Pierre cinci morți; la Diviere, doi; la François, șase-spre-deșe; la Trinite deșe. Un vapor al companiei Gerard a fost pierdut. Cât pentru vasele care se aflau în radă la Saint-Pierre ele sunt tôte pe uscat, cele mai multe pîș nume franceș. Pierderile materiale sunt considerabile. Guvernul adaugă, că de la 1711 n'a fost la Martinica deșastru atât de lamentabil.

Necrolog. Vêduva Ana Scurtu năș. Popu, după un morș greu și îndelungat, a rēșat în Blășiu la 26 August n. c. în al 66 an al vieșei. Fiă i țîrina ușor!

Proprietar:
Dr. Aureliu Mureșianu.
Redactor responsabil interimă:
Gregoriu Maior.

cele mai multe sunt copii schimbate de pe originale așa d. e., decă originalul era munteneș copietorul transilvănean sau muntean potrivea copia confosmă graiului țerei sale și vice versa.

Ce se ține de textele din literatura populară scrisă, acestea sunt reprezentate într'un număr destul de mare, astfel, încât dîșe servă ca o complectare a „Literaturii populare române“ publicată de Gaster.

În ce privesc *Cronica lui Ureche*, mă mir, că d-nul Gaster se mai îndoșce, decă a scris o Nestor seu Grigore?! În urma doveșilor ce le-a adus d-lă Aron Densușianu, valorosul profesor al Universității din Iaș nu mai încape nici o îndoșă, că Nestor este autorul.

Ce se atinge de stabilirea timpului, când a scris *Eustratie, Simon Dascalu* și alții cronicari, datele sunt greșite. Partea acesta a cronicarilor este mult mai profund și mai bine studiată în „Istoria limbii și literaturii române“ de d-lă Deasusianu.

Cursul pteței Braşov.

Table with exchange rates for various currencies like Banenote romănesc, Argint romănesc, Napoleon-d'or, Lire turcesc, Imperial, Galbini, Seris. fonc., Ruble rusesce, Mărci germane, and Discontul.

Table with exchange rates for Renta de hârtă austriacă, Renta de aur austriacă, Losuri din 1860, Acțiunile băncii austro-ungare, etc.

Cursul la bursa din Viena.

Table with stock market rates from Vienna, including Renta de aur, Renta de hârtă, Imprumutul căilor ferate ungare, etc.

Pentru o mare întreprindere industrială din România, se caută

Un contabil harnic

cu cunoștință de limba română și germană.

Ofertele, însoțite de câte o copie după certificatele, ce reflectanții vor fi posedându, sunt a se adresa la:

Administrațiunea „GAZETEI TRANSILVANIEI“

653,3-1

Avisu d-lor abonați!

Rugăm pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei să binevoiască a scrie pe couponul mandatului postal și numerii de pe fășia sub care au primitu diarul nostru până acuma.

Domnii, ce se abonează din nou, să binevoiască a scrie adresa lămuritu și să arate și posta ultimă.

ABONAMENTE

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Prețulu abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Table with subscription rates for Austro-Ungaria: Pe trei luni (3 fl.), Pe șese luni (6 fl.), Pe unu an (12 fl.).

Pentru România și străinătate:

Table with subscription rates for Romania and abroad: Pe trei luni (10 fr.), Pe șese luni (20 fr.), Pe unu an (40 fr.).

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Table with subscription rates for Austro-Ungaria: Pe an (2 fl.), Pe șese luni (1 fl.), Pe trei luni (50 cr.).

Pentru România și străinătate:

Table with subscription rates for Romania and abroad: Pe an (8 franci), Pe șese luni (4 franci), Pe trei luni (2 franci).

Abonamentele se facu mai ușor și mai repede prin mandate poștale.

Domnii, cari se voru abona din nou, să binevoiască a scrie adresa lămuritu și a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Mersulu trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilu din 20 Iulie 1891.

Large railway schedule table with columns for routes (Budapesta-Predealu, Predealu-Budapesta, etc.), train types (Trenu de persoan, Trenu de accele-ratu), and arrival/departure times.

Nota: Numerii încuadrați cu linii grôse însemnează ôrele de nôpte.